

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jacob Bergström
 Härad: Diverse (Fjälkinge) Adress: Vinkelgat. Tjurup.
 Socken: Diverse (var o. tv. Enång) Berättat av: Olika personer.
 Uppteckningsår: 1933 Född år i

Uppteckningen rör "Ta hanen."	5 i d.
Rackarn.	3 - 4.
Träkors där person omkommit.	4
Galgabacke - hesta sten el. kvist.	4.
Lappar.	5.
Bol för värk.	7.
Bol för frossa.	7.
Hylllebläst.	7
Bol för tandvärk.	8.
Gengångare.	8 - 9.
"Sjöner" (ung. sjukar.)	10.
Frimurare.	11.
Själen.	12.

Skriv endast på denna sida!

3743.

505

13, 15

Ond fod.

Öd t.

Gatta fast tjurav.

Brygd.

Kvinna m. "ond fod" hämnades.

14

15.

16.

Begravning av självsättningar.

17.

Ipsöhvi, backe stod på guld-

gulare varje julafton, etc.

18.

Lundss Universitets Folkminnesarkiv.

N° 1.

"Ta haren."

~~Herrhest vs
dit mäktar.~~

jag shall bevisa att "ta haren" är icke nöjet
folknöje från början. Ordet har undergått
förändring, i likhet med Babels toon.

När dessa provinsar varo förenade med Danmark
hade de mycket gemensamt med Danmark, dock
följdes de icke åt i allt. Man slipa icke liame
likha. Döingar och fijor har alltid rast der-
over och tagit halvårstjänst och annat arbete.
Dessa tjanare varo av danska kändre välkom-
na, ty de varo villigare att malhe tyve kro
pr ovan om dagen än de danska fijor.

Somliga bosatte sig i Danmark, sedan andra
återvände. De som återvände kom att tala
nöjet ord danska, som lit yttart förra-
ligt i svenska öron (naturligtvis härledande
från provinsernas skiljande från Danmark.)

Men minga ord fortsatte de gamla att uttala
på danska sätet: to, troj, en å tjuve o.s.v.
De från Danmark hemvändende sade, di
man skulle slå goas eller meja sid: nu få
vi gara liksom danskaona, fört "ta hars".
- slipa lian. Dessa trodde nu att danskaona
ställde sig att ta hara, men ansig att dom
sed påbörjades vid slutet av slätten.

Nu ja vi, ta hara, liksom i Danmark.

Men de förstodo intet, att ta hara i Danmark
betyde slipa lian. Man skulle slå lätta hem-
marslag och för unga pojkar ver domna
slipning besvärlig nog till att böja med.
"Ta hara", tidigare omnämt.

18.5.1910

De danska tjänare sigo icke de svenska
med blida ägor (naturligtvis efter skills-
mässan) och såde: det är en svenska djävd.

Ungar Mårten Mårtens f. i Stora Herrestad
omkring 1850 berättar - stathvinna vid
gården, en bondtös hadde rest till Danmark
och efter åtta dagar kom hon hem.

Den första hon träffa var fadren. Bondlutton:
Fr detta Peder Pedersen? i det samma
fick hon se en gris med gässlinger som
under tiden kommit före. Bondlutton:
ha e di farr smakke dyr?

Fadern: jag shall min själ lära dig att
kunna leda Petter Persson och gässling⁽¹⁾ - banan,
arne och gav henne en rungande öafil.
Men sedan hon fått öafilén, försökte
hennes danska snack och hon kände
sedan leda Petter Persson och gässlingarna,
efter skillsmässan blev fiendskapen lika
stor mellan danskar och svenska, som
nu råder i Tyskland mellan snartokjöt-
or och socialdemokrater. Men tiden liker
alla sår och snart uppstår en hjälte som
avhugger slaveones bojar och band.

Allt å landsbygden tala språket verdat an-
sigs tyda på haffards, galenskap och om sijon
lätt sändt komma sig till lert utbrast orägor:

Jasu, du har kommit över din de tjuv-
lic - köpstadsboona, har suttit i skitt.

En bondtös från Boarp, Smedstöps socken
hade tejt anställning i en stad. Hon reste
hem på besök. Hon fick ärende till handl.
handl. varifrin i N. Bondlutton: jag åo
från Trättarp och skall kypa separa. Berättat
av frigan Karin Nilssdotter f. i Stoby 1864.

(1) och hans gringleda gris. (Gringled = grå hels.)
gris dröjt ut.

Racharen.

LUND'S UNIVERSITET'S
FOLKMINNESARKIV

3

Rachare-tattare. Min mor Balla Berg f. i Hägstad 1831 berättar: Racharens uppdrag var, att ta honga an den, å ta ägjan, å begravva sjelv-spillingar i markasjölede = sockengränsen, samt grava ner de Racharen ansågs "öali" = ohederlig, det oaktat ~~halsbrugne~~, tog staten dem i sin tjänst. Här minja % av (i galgabacken) statens tjänstemän som voo irlige förmåler (Endast självs- icke historien, men staten anställde i sin spillingar ned- tjänst sidena som av allmagen ansågs örlijig, grändes i marka. Racharen fick icke lov att gå fram i stugan skölet. längre än efter första sjuvheden = efter för- sta bjälken och fick aldrig lov att sitta till bordet bland hederligt folk. Vad lön han hade från staten känner jeg ej till, men han fick lov att köra omkring och tigga och lönna sig på sådant. Tattare atgo sig Rachare - sysslan. De lönade sig genom kumord, fik- stöld, häststöld, inlervattsstöld och tiggri. De kildede stora ligor och galhet voo mycket rädda för Racharefamiljen. Myndigheterna gjörde inte mycht för att kväve detta onda. Tattor och spädde i krot och ordnara med cin åt sjuka kreatur m. fl. sjukdomar. De voo knipsluga och visste red till allt, för att komma till att placka sitt rov. De voo ej si kunniga i något, som generalkracksal- are, men utgav sig för att vara kloka. De hästsera tingstar och slakta ägg. Att slakta ägg ansågs endast värdigt en Rachare. Sedan hästen slaktats spände de hästar för och åsa kadavret ut i en skog, där det fick runna upp. I häradssacharens lön ingick julmed, jölkmed och nioon mark to, från varje socken, men som Racharen kom flera ganger och tiggle under aist bortfall dessa privilegier för yttre tiggare.

Skänkt
Av: Dr. med. h. o. 1933

Lund. Jacob Boagstrom
3743 Ber. Österl. Prov. LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Då bondsonen Marten Wram blev habs-
huggen, omkr. 1850, hade Länsmannen till-
kallat Rachare att begra affet. Marten
Wram igenskände en Rachare från Slimminge
vid sin ankomst. Marten Wram: "är det du
som ska ta livet av mi?" Men Racharen
tag. Men huvudet skulle ligga mellan benen.
Hur lädan såg ut kan ej beskriva.

Racharen varo en relativt landsförlaga.

Man höll mera efter kungstyrskare i Danmark,
än i Sverige. Fattigvården var bättre ordnad
i Danmark.

N° 3.

Dödsfall.

Baldinge p:n.

Då någon dött av olyckshändelse sätte jämmerk-
en, lade man ett trähoss av ekträ på den ^{Trähors}
plats dödfallet inträffat, med ingraverad ^{dåv person}
namn och årtal. En fuga i Baldinge
skulle på 1830 talet följa med sin hus-
bonde till Baldinges källa. Nu källan
gård för falademerk - hederhage för stock-
en bonna. När de komma köraende förför
trädet man höll på att fälla, föll en gosse
ur trädet och slog ihjäl fugan. Ett trä-
hoss på en manshöjd och hängt omkr
3. 3 tum lades på platsen, med fugans
namn, årtal och oorsaken till dödfallet.
Undertecknades detta trähoss 1876.

Det var då mossbeväret och stilens oläslig.

N° 4.

Kyrkträdning.

Då någon blivit helslungen och man skulle
passera förbi galgebacken, skulle man kasta
nigat dit, på det att något ont inte skulle
följa. En knut, en liten sten dägde. Oursaken
var att man kasta något dit. Sven Johansson född i Bläntorp 1842.

Lapparne.

5

Lapparne toode ej böra förras eller jämföras med Packare = Tattare. Lapparne ansägs ha annat näringfäng än Tattarnas stöldgärde. Dock, Lapparne röre av allmogen i Högstad på 1870 talet ännu mera fruktade än Tattarna. Lapparne ansägs kunna skjuta ut skott i Lusten = Lappskatt. Dessa skott flingo med vinden. Den som träffades av dessa skott kände sörderbrutet och gick död av hädder och onda sår. Faraschefs dotter Bengts i Högstad, f. omkr. 1850, död av Lappskatt 1877. Hon låg sjuk i 19 veckor, dels i Resaretet i Helsingborg och dels i hemmet. Hon var sörderbrutad. Tidigt på vintern såde kastan till undertecknats. Vill du gå upp till fattighuset och låna ett ägg ni kan geva Bengts, ty hon lystar efter ägg och det har sagt att jöns Bengts har en hörna som virper. En söndags f. m. kom jag in till jöns Bengts i sådant ärande. Där var slätingar på bordet. Jöns Bengts son svarade: Hon kan kryssa han i arsöled. En av de främmande: vad är det för sjukdom? Dorothea jöns Bengts: Ah hon ligger nu Lappskatt. Ett ägg länge hon kästens. Varför svara jöns Bengts son i sei grova ordalag. Vid svic sjukdomen svar inför andras lidande var annars ett sådant endast värdfritt kyrkoherde Liljeblad och Platskan a Slättet. Men derma verhördas riket, möttes i dylika fall annas med mera förtäckte, ty i vanliga fall ver det endast De tvåne ovannämnda personer som i släkt utför i sådans ordalag vid sådana kritiska tillfällen. Detta här svar har sitt särskilda kapitel.

I slutet på 1840 talet kom en ladaufogde från Silvåka gård till Högstad, trotsigen ditsönd av Goeve De la Gardie. Ladaufogden hette Anders Jönsson, född omkr. 1810. Han låg in med kästan. Han fabriksskrade Bengta. Han var så lik ladaufogden, att vem som helst kunde inför domstol säga: att ladaufogden var fader till Bengta. Kästan, Per Jönsson talde allt och stod vägt mot ladaufogden. En dag var kästan på arbete. Kästan: vet ladaufogden vad folket säger? Ladaufogden: nej. Kästan: jo de säger att ladaufogden ligger in med mig. Ladaufogden: men säger det? Kästan: det säger de allihop. Ladaufogden: då skall de ha en omgang. Ladaufogden böja nu att slå folket en efter en ett par slag över rygg och armar. Ingen väga föreda sig. Ty furstens lagar gällde inom förstendömet, vid dyligt, förvisning från förstendömet. Trynen överibondefick, vid äventyr av genast vräkning, hyse en gods förvisst. Sådana lager gällde inom alla förstendömen. Min mor sade: Lissa, låt oss springa och gömna oss, ty nu blir det en vongang. Sedan han pryglat alla, sågna han min mor och Lissa Nils Klemeds. Han sökte, men fan den icke. Var de väga sig fram var han god igen, och de slappa snarla elke prylen. Jöns Bengtsson fick sin ranson av prylen och då han visste att ladaufogden låg in med kästan, att ryktet var sant, ty upptog ett sidantagg mot kästan. Min är hämden, jag skall nedergållat sagerloren. Kästan och Bengta fick båda lika mycket som det prygglade folket.

Rematisk värk.

Oppmunksblad
medel mot värk.

7

Enkefon Karns Rosengren i Skurup, f. i Skurup 1863 berättar: förr 48 år sen fick jag en besvärlig rematisk värk att jag kunde knappast resa mig i sängen. Jag sökte längs Dir L. Nilsson i Skurup, men det denne ordinera halp inte. Slutligen sökte jag Åsums pagen. Han ordinera, att jag skulle berefa "breggen" = oombunksblad i sängen och naken lägga på dessa i sex dagar. Dessa tom skulle jag dricka vin och någon mer medicin vad det om var har har jag nu glömt. Men sedan jag legat en 6 dagar på dessa, var jag nästan återställd, så att jag märkte att det var oombunksbladen som åstadkom en sådan kraftig värkan. Jag har ej sedan dess lidit av någon värk. Att lägga tockade oombunksblad i en huvudkudde är bra för en som har huvudvärk, ty den försinrar för oombuskaone. Hatten är omkring en meter hög, buskriält-liknande kongekjab.

N° 6.

Foossa.

Samma berättare.

Om man har foossa, är det bra att dricka hyllekoft på tockade hylleblomster och läddas sig ner och svettas.

Hylleborten kan man koha salva uta, den är bra som läkemedel mot sår.

N° 7

Hylleblast.

Om någon, vanligtvis barn, blev hylleblast, skulle den hyllebläste ta ur barken ur hylleträdet och lägga denna i osildad mjölk, och ga tigandet till hylleträdet och pasta mjölkens och barken, men vad ^{den} skulle säga har jag nu glömt. Samma berättare.

Tandvärk.

8

Brarna Rosengren berättar: Om man hade tandvärk skulle man gå till ett träd, om det var ett särskilt träd har jag glömt, dock troo jag att trädslaget betydde intet. Kommen nära trädet skulle man rygga sig = gå bakhånges till trädet och med en kniv skilja barken från trädet, = öppna barken, och utskära en tästicke ur trädet och peta tanden med denna tästicke, föra den inom den öppnade barken och gå några steg bakhånges, = rygga sig, från trädet och sjukdomen skulle upphöra. Om det var ett bestämt antal steg man skulle gå bakhånges har jag glömt, men troo att antalet steg var icke bestämt, huvudsaken var, att man rygga sig till och från trädet.

N° 9.

Samma berättare.

Wård.

De gamla berätta då jag var liten att i ett hus i Skurups by nära prästgårdar bodde en kvinna. Namnet glömt. Hon hade trolien varit aman hos en grevefamilj. Greven hade ett spindelbon och kvinnan ett av samma kön. Kvinnan tyckte att Grevens barn var härt, snög sig till att försöka bort honom. Detta var i Prästens Hjorts tid. Bonen växte upp och prästen Hjorth hjälpte till att bonen fick studera, med leken en odiga och kom ingen väg. Kvinnan dog. Täldre tider skulle man

vara vid likbären - likvalta, så att
inget otyg skulle vederfåres liket. En kvinna
satt och vaka i likrummet över den döda.
Hurvida de vaka alla sätter, så ^{unge} liket fanns
ovan jord har jag glömt. Kvinnan dö' om
kvällen och prästen hade ingen vettshap om
att hon var död. Detta skulle annållas dagen
etter. Kvinnan som holl varal över liket
räka till att sonna där hon satt. Den döda
steg upp ur likbären och iklädde sig sin
gestalt då hon levde och gick in till
prästen & gjort om kvällen och bid fä
bikta sig, ty hon hade begått att grovt
bratt. Detta tillstodde prästen gjorth.
Den synd hon begått, för vilken hon nu
ville bikta sig, anteknades av prästen gjorth.
prästen trodde hon levde och gav henne
föreskrifter hur hon skulle sedan föro-
hålla sig. Hon var iklädd sina vanliga
kläder och stod livslivande framför prästen.
Klockan 12 på natten vaken vaktar och
då låg liket i sin sängning i likbären
i likrummet. Dagen där annållades
för prästen, att kvinnan var död kvällen
förrut. Prästen: detta är onödigt, ty hon
var hos mig en senare timma. När blev
det undersökning och Greven fick sitt
ben och det andra blev skilt från
Grevefamiljen. Den döda hede berättat
hur allt tillgått vid byttet, att det var
inget tvivel underkastat att byttet slutt,
som den döda sildrat i sin bikt och
ambegttet skedde.

Det vattnat varmed liket tvättats skulle
stå under likblion, och då man skulle taga
kistan, skulle koot föra ut person, vanligen
den som varit med om att tvätta liket, taga kistan
och kasta vattnet efter begravningsfolket, på det att den döde ej skulle
veta om han givits.

Sjööver - Engelska sjukan.
Samma berättare.

10

Det var ju barn som hade sjööver. Man skulle teга ett rostigt vapen, varmed nigon nördets, skrapa rosten ur rapporet och blanda denna rast i mjälk, eller vatten och geva det sjuka barnet. Detta skulle vara ett särskilt helsemedel.

Fra Hanna Jöns Lars, f. i Örejö 1863, nu boende i Vinhelgatan, fortälles: I Linhamn är en (Hyllie p.m.)
kvinnan Frau Evertz som hatar engelska sjuk- (Linhamn)
ken och legio är de som söka henne.

Här svärson har en pojke 3 år gammal, som hade engelska sjukan. Doktornas stora råd-
låsa och kunnat icke hata denne sjukdom,
men för Evertz hon kunde. Vi kommo
till henne med pojken. Hon blev rädd för
kravallsalvershan och skrek. Hon gav hon-
om medicin, men han ville icke sälja
den. Då tog hon och krama om nisen fö
pojken, så att han kunde ej andas genom
nisen och var i foljd därav tvungen att
sälja. Sedan smodde hon honom över he-
la kroppen med en salva. Den skulle hon
sitta i nio dygn. Sedan skulle de visa
honom trågängar till och under tiden
hade han fått nigon medicin fördelat
och han häptas å apotek. Hon försökt att
ta bort lektalt. 12 kr. varje gång. Sedan men
visat honom trotsje gången, fästlara hon
pojken frisk. Även 22 års mänishor kan
få engelska sjukan, som de burit från
barndomen, men icke sölt hat för. Hon
var duktig i denne sak, och man lektalar
gerna, när snälet kan rinnas. Anm. Halleluja.

Och smörjelsen bestod av flick ingen vete och
endast: mandager, tisdagar, och onsdagar, kunde sedan utföras.

Frismurare.

De som tillhörde denna förening har en mur-
brunnen och en murelev i klockehärdjan svar-
visa veons andans bärn de tillhörde. Ingår Stål i
Högstad f. omkr. 1833, fick höra att "Jan" hade
kommit och tagit Bergman på Esperöds gärd
1880 och i rummet syntes endast tre droppar
blod efter honom. Ingår Stål: ja, det är bättre
att ha litet med ro än mycket med oro. När
Bergman ställde till med bränneri i Esperöd,
Tornås socken, sålde han sig åt "Jan" för att
 få tillräckt med penningar, men efter döden
 skulle han höra "Jan" till. Nu ser en kvinna di-
 gär. Om någon i deras förening är en förrå-
 dare, så hänger där ett hjärta på väggen, och
 medan de uttala förrådarens namn, skall
 denne stisha en knappnål i hjärtat och för-
 rádaren dör genast. Allt detta var en van-
 lig folktro i Högstad, Baldringe, Lövestad,
 Stora Herrestad, Ingelstorp, Tornås och Fogel-
 tufta m. fl. socknar. Men här det gick till
 då de träffa antal med "Jan" om penning-
 förstörkning visste dock ingen. Endast det
 att han fått ett stort län av "Jan" som icke
 behövde återbetalas, enda vinsten "Jan" gjorde
 var, att låntagaren skulle efter döden hiva
 honom till. Evid dödsfallet var det så att
 en svarthovrig hund låg under frismurarens
 säng och trots att hesten kunde knappa ihop
 likvagnen. På slutet blev Bergman rädd för
 "Jan", så att en person förföljde Jan Tornås
 måste resa de sista åren till Esperöd och
 lija och levaka Bergman. Denna person sats
 berättad av bondsonen Per Nilsson, född i
 Fogeltofta omkr. 1840.

Själen.

12

Då var tid är utrummen skala vi piska ihop
och resa våra färde. Hvarthän? Tja, där står vi.
Då var religionshistori vinner av idel mat-
sägelse är det ju klart att alla ha ^{ha} samma
uppfattning om det tillkommande livet.

Lindblomsham : Kroppen blir till jord som den
varit haver och anden till gud som kommit gi-
vit haver.

Vidare : Vart komma de döda själar?
De trognas själer komma efter skillnissen
från kroppen till det eviga livet, men de atrognas
till evig fördöme. De atrognas skulle sätta
genast vid dödstima komma till den plats-pivo-
rum, därifrån de aldrig mer skulle kunna å-
tervända.

Vidare :

Varför nedersteg Kristus till helvetet?

Vad skulle Kristus där? Det heter: att han
gick in och predikade för andarne i fångel-
set.

Vad gagn hade de fördömda av dessna predikan?

Det heter: När du är död och dömd ej mer, gud
nästan ändring giver.

Lindblom akta sig nog samt förs att beskriva
var ~~detto~~ helvetet var beläget.

Dock, man trodde att människor kunde
stiga upp ur sin griftakammare och uppfundra
sig för andra, icke endast i sin svepning, men
även i sin vanliga klädedräkt.

Min mor Bulla Berg berättar: Gamle Per Jakobsson
i Baldunge sålde mjölk till fattigt folk, men Baldunge
utsprötte mjölken med vatten. Peuringane hade hon ^{b:n}
i en kruka som sattes i ett hål under kakelugnen,
men inga kände till gömtället. Efter döden kom
hon i sin vanliga dräkt och häckna peuringane. Historien ti-
digere omtalad.

Ond fod.

13

Ond fod ansägs alla kvinnor ha, dock icke sådan i hög grad ansägs alla behäftad med. Säskilt äldre kvinnor ansägs mer behäftad med ond fod än yngre kvinnor. Dessa kvinnor, med svagare ond fod, kunde endast vid vissa arbetens utförande värka något skadligt, men om de varo försiktiga kunde ingen otur från dersas sida utgi. Om en kvinna kom in där man hittjat att varpa in råtta, skulle hon i Väderöd lyfta upp högra benet och utbrista: "högt skål." Uttalet hon dessa orden ansägs ingen otur medfölja vävarket, men teg hon och vävarbetet gick inte bra, då tolkam den det så, att det beror ju att då jag varpa kom Ingar N. och hon trampade i den högt skål. Men kvinnorna kände krunet, så att de niojor kom in i stugan under detta arbete, trampade alla högt skål, d.v.s. de lyfte högra benet uppåt och utbrast: "högt skål."

Ännat var det med kvinnor som hade vorett över sig, att ha en ond fod. Med denne onda fod kunde de medföra i huset allt möjligt obehag, men i Väderöd fanns ingen med enskilda ond fod.

Berättat av Matta Persson, född i Väderöd 1871, nu boende i Stenberget i Slimminge sockn. Jag har tidigare i mina skrifter omnämnt, efter berättelse av min mor Bollabergf. i Högstad 1831. Soldatkvinna Ingar Blanch, född i Högstads 1802 hade en ond fod och med denne gick hon och bar otur med sig ut i stugorna, ja, hon var en ren sträck för mig, att de största försiktigtsättgänder måste vidtagas då man utförde vävarbeta, men medförde även otur vid andra besök.

Skiv
Tid
G, det.

14

Alla de gamla i Herrestads härad 1870 telet ^(ha) Herrestads
ansågo att allt som hände var utstakat av Gud. h.r.d.
De sade: Det männishan shall till, kan hon
icke ga ifjöör. Då enduttecknad var liten shal-
pjöle tjänar jag hos råa händen som undflängde
mig. Jag rymde och gick flera dagar i skogen utan
mat och drick och låg under leder himmel over
nättarna. Att nejot hade hänt visste min mor
genet, ty en förvarsel kom. Den slog till slag
i fönsterposten. Mor tänkte: vad shall hände,
sedan han fick höra att jag löp och gömde mig
i skogen, ansåg hon, att slaget i fönster-
posten var en förvarsel för detta. Hon låg vaken
då slagen trappa fönsterposten.

Sven Olsson i Baldringe ^{7.1825} sade: ja nu är johan Baldringe
kuntsordad, en hovaribonde, granne till Sven
Olsson, i början på 1880 talet. Att nejot skulle
hända honom kunde man tänka. Det har regnat
prunningar på honom. Jag hade en kviga som
jag fick 100 kr. för, men han fick 150 kr. för sin.
Därför min kviga var bättre. Jag har längst tänkt:
ja, pass på, om inte nejot händer honom.
Jo, men, det slog gatt till.

Berättat av Sven olsson 1882.

Att männishor som gjort osäll i tiden från Op åt färden-
ingen ro i sin gjortekummer, utan märte ga ^{ga} männishor
igen, var en allmän folktro ju 1870 telet, i ^{frik} ga igen
Herrestad härad. Ja, även sedan som inte
ont gjort märte ga igen. En kvinna do förr sioa
sme leon och stjuvmoden behandla beon illa.
Den naturliga moden kom hem och föreboådde
stjuvmoden försädat. En gammalvisa om detta:

Därför läter mina beon ligga i hellehus.
Jag vet att jag lämnat frid hem och hus.
Nu har jag inte tid att stanna längre hos Eos,
Ty himmels lelochur de klänts efter omig o.s.v.

Jöns Jöansson, Väderöd, f. i Vombs 1865, berättar.
N:o 13. 3743

73~

15.

Fishare Levan hade en datter som var uppe i
Flarlåsa och handla. Flickan fick 2 kr till. Vombs
baker, men medan han lade varorna i en korg
läg två kronor på biskuen, och då hon skulle
taga pengen var den bort. När flickan kom
hem talade hon om detta för fadern Levan.

Nägra dagar därefter gick en kvinna i sjo-
kantens och vada i vattnet och hade fålet fjol
arne upp över midjan. Levan hade sällskap
och satt och såg. När L. tyckte hon redat
länge nog, gick han ut och sa: nu kan du
ga upp, men bödig icke om att stjala bö-
serosera och först då kunde hon gå ur
vattnet.

Berättat av f.d. landbokhållare Jöns Jöansson, f. i Vombs 1865.

Namn berättare.

N:o 14.

Som hon blev jag gift moderlös och blev fosterson
till en landbokhållare i Silvåhra, som jag var besläkt-
ad med. Sedan jag blev gift bodde vi en tid i ett
torp i Silvåhra prästgård. En gammal kvinna i Silvåhra
bodde i ett lustryckel i Silvåhra-gårds ägor. Hon
strålade omkring och tiggrade och var en sträcka för
befolkingen i orten, En gång ni skulle sätta
börd i ugnet, vid bekämpning, kom kvinnan, Min
kvinnan sa: jag har icke tid att ge dig något
nu, men kom en annan gång, sei shall du få.
Kvinnan gick, men då de skulle taga bekämping-
en ur ugnet plåt bördar som en välling. Hon
hade en ord god, och kunde göra hyss mat
de som förrörmat henne, men vad hokas
frodas hon gjorde förtai sig ej, men bördet
blev förtört.

Samma levättare. (hos stjungförläroe.) 16

Nor skulle bryggdricha, men kunde inte utvina Vombs
dricha ur mallet. Det som kom likna disk- 16
vatten. Far gjorde en ny tappster och det gamla
mallet kastades i svinhaljan och myllt mott i brygg-
haljan. Brygden blev precis det samma. Far krokt
till södra uppler till sin datter med mallet
till en ny bryggda, men det blev det samma.

Det hade nu misslyckats tre gånger. Far gick nu
till fiskare Levan vid Vombsjön under Örebro-
kloster. Levan: nu kan du gå hem och brygga,
så skall du nog bli dricha. Nästa gång man
skulle brygga blev det lika med första gången,
d.v.s. andra bryggdelen efter Levans besök blev
bryggduaten förfälad och likna förtwarspray-
liga bryggduen. Levan sa: det har ingo föt.
Jelats, men nu skall jag visa dig personen i
en spann vatten som skräckar bryggen.

Får svaka: jag vill ej se personen, ty jag vet
ven det är. Levan: nu hoppas jag ju att hon
skall bli borta. Denne kvinnan kunde med
småtrick och skada den som icke behage
haenne, så att hon var en skräck i socknen
Silvakra. Min stjungfar torpare vid Silve-
akra prästgård.

Det var samma kvinna som förtörde bö-
det och kycklingarna. Men Levan hade
en svart konstbalk, så att han kunde
hindra mycket som den gamle såg
genomföra.

J. Bergström

Kvinnans namn heter förs förrson glömt,
men hon har öknamnet "Korran",
najatannat namn hörde jag icke.

J. S.

Samme berättare.

N° 16.

En gång då vi skura torv i Silvåhra mosse skulle min kvinna gå med midattan till folket i torvomossen. Det är ungefär 45 år sen. Kvinnan med den onde fadern kom och tigde. Min kvinna sade: jag har inte tid att ge dig något mat, ty jag skall genast gå till torvomossen. Vi hade en hona på stuggalvet med 10 å 12 kycklingar. Den gamla gick. Då min kvinna kom hem låg alla kycklingarna döda på galvet.

Man misstänkte den gamla för detta, men ingen ville göra något, av förtur för att hon kunde i så fall göra anna nägatvärre.

N° 17.

Enkefan Kona Laros i Viboråd säger:

Gran som blev halshuggen på galgaleacturene i Galley, var en mycket stilig karl, dragon.[?]
Han var mycket häggjärdig, och i sista stunden strök han huvuduppat för att taga sig bättre ut. En 92 irig kvinna i Stigsåhra, Silvåhra socken lever ännu. Hon skall vara Grans datter. Men hur det gick till vid avrättningen känner jag icke till. jag är född i Göddelöv 1843.

Samme berättare.

N° 18

Här var en kvinna i Viboråd, tiden glömd. Verroöds hon var lite sinnessjuk och en dag hängde hon sig. Självsfällningar skulle begravas i norra hönan i kyrkogården. Begravningsar var vanliga om söndagen, men denna blev begravnen en söndag och endast bärarne var med och inget kales. Prästen läste vid gravens "fäder väi", korsens kälaines, ej omvä, och man skulle icke ringa för en självsfalling.

Silvåhra

b:m.

Evald Andersson i Stenshult, Slimminge socken, född 1900 i Skivarps socken berättar:

18

1918 tjänade jag Getsholmen, Bellings gods i Blöntjärns Bläntjärns socken. En dräng gick vid gården D:rn. och plöjde, han fick se en baktunngsgrissla liggande i en myplåjil fära. Grisslan var söndrig, han tog och lagade grisslan och lade den på sin plats. Då han ånyo kom till platsen var grisslan borta och ett mycket bröd i grisslans ställe. Detta var i nejden ett vanligt samtalssäinne. Då jag tog tjänst därstades varna minniskor mig, att ej taga anställning å den gården, ty där hittar du ej längre, ty där är mycket spöke. När du shall gå upp på stallupptit och vänta ned klockor, får du icke fällt i någon klocka, utan endast lekknatar. Jag väntade ned klockor ofta även om kvällarna, men såg aldrig merken lekknatar eller annat spöke.

En mycket braint leende fanns nära gården, kallad Getsholmabudden. Den var skogbevallen med allehanda träd. Varje julefton stod leden på fyra guldpelare och trollen dansa under leckan. Särskilt om kvällarna, när ingen närmare taga lecken i skräskoden, ty de hyste en missfuktan för den somma, men ansåg det varare skam att vara rådt för, de ville helst undvika, om lecken föra samtal. Det är ingen åttetjög, men dock likväl en härd för troll.

Nils Persson som nu bosätter vill flytta. Han har sagt att det är ett farligt dundrande ju leket om natten, och det hör som om en mångd murare vore där och smura och skrapa med mursliven.